

Onderwerp Stand van zaken doorontwikkeling jeugdhulp en SAMEN
ter informatie
Steller Hinke de Boer

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon	60 43	Bijlage(n)	3	Ons kenmerk	302659-2022
Datum	22-6-2022	Uw brief van		Uw kenmerk	

Geachte heer, mevrouw,

Op 22 december 2021 besprak uw raad de doorontwikkeling van de jeugdhulp (SAMEN.) en nam uw raad twee moties aan. Wij zegden toe u regelmatig bij te zullen praten. Graag willen wij u met deze collegebrief informeren over de stand van zaken van de ontwikkeling van SAMEN., hoe we uitvoering hebben gegeven aan de moties, wat we hebben opgehaald bij de stakeholders (consultatieronde) en de jeugdhulpaanbieders, de Kinderrechtentoets en het vervolgproces van de vormgeving van SAMEN.

Deze brief begint met een terugblik op het gemeentelijke proces, een schets van de achtergrond en wat we tot nu toe gedaan hebben en waar dat toe moet leiden. We gaan ook in op de brief van staatssecretaris en de landelijke ontwikkelingen zoals de Hervormingsagenda jeugdzorg alsmede de verbinding met de Regiovisie. We sluiten af met de planning van de besluitvorming over het Implementatieplan.

1. Inleiding

Vanaf de vaststelling van het Koersdocument visie inkoop jeugdhulp in juni 2020, hebben wij u op regelmatige basis geïnformeerd en bijgepraat over de lokale doorontwikkeling van de jeugdhulp. Op 26 oktober 2021 besloten wij om de basisjeugdhulp bij WIJ Groningen onder te brengen. In uw vergadering van 22 december 2021 verzocht u ons met motie nr. 8 (M8 ‘We zijn er nog niet’) het Koersdocument visie inkoop jeugdhulp verder uit te werken en uw raad te informeren over de vormgeving vanaf 1 januari 2023. Tevens verzocht u ons door middel van motie nr. 3 (M3 ‘Solide overheveling basis jeugdzorg’) de nadere uitwerking van het BMC-rapport¹ samen met

¹ Verkennend haalbaarheidsonderzoek Taak Jeugd en Gezin bij WIJ Groningen, BMC, september 2021
<https://gemeente.groningen.nl/sites/default/files/Verkennend-haalbaarheidsonderzoek-Taak-Jeugd-en-Gezin-bij-WIJ-Groningen.pdf>

Volgvel 1

stakeholders ter hand te nemen en de Kinderrechtentoets uit te voeren, en de resultaten daarvan voor te leggen aan uw raad alvorens daadwerkelijk met de implementatie van SAMEN. te starten.

Om recht te doen aan alle stakeholders en de verschillende perspectieven, hebben wij veel tijd genomen voor dit deel van het proces. Dit heeft meer tijd gekost dan wij vooraf konden inschatten. De planning van onze besluitvorming over het Implementatieplan SAMEN. hebben wij hierop aangepast.

Specialistische schil rond SAMEN.

Eén van de voornemens uit het Koersdocument betreft de doorontwikkeling van de specialistische jeugdhulp rond SAMEN. De uitwerking hiervan is afhankelijk van de voortgang op de Hervormingsagenda en de AMvB, waarin de afspraken over de afbakening van de lokale en regionale inkoop van de jeugdhulp worden vastgelegd. Wij kunnen hiermee pas verder als er vanuit het Rijk duidelijkheid is gegeven over waar de grens ligt van wat we als gemeente zelf mogen inkopen en organiseren. Het streven van de Minister is om de Hervormingsagenda dit najaar te kunnen vaststellen in overleg met de betrokken partijen. Wij komen hierover derhalve op een later moment bij u terug.

2. Veranderstrategie: gezamenlijke aanpak WIJ Groningen en gemeente

De vorming van SAMEN. is een gezamenlijke ontwikkelopdracht voor de gemeente en WIJ Groningen. Wij hebben, ieder vanuit onze eigen rol en verantwoordelijkheid, een intensieve samenwerking met WIJ Groningen. Onderweg sturen we gezamenlijk bij, waarbij we steeds aanpassen en vaststellen of we tevreden genoeg zijn voor een volgende stap. Dit noemen we ‘Samen koken, samen proeven’. Hiervoor nemen we zoveel tijd als nodig is. Dit alles betekent dat we klein beginnen, niet ver vooruit plannen en gaandeweg steeds verder concretiseren. SAMEN. start op 1 januari 2023 fasegewijs met het bieden van ondersteuning aan kinderen en gezinnen, met nieuwe aanmeldingen vanuit WIJ Groningen.

We veranderen binnen het speelveld van de jeugdhulp, een complexe omgeving waarin niet alles op voorhand bekend is, met veel stakeholders die we maar ten dele kunnen beïnvloeden. Dat vereist een zeer zorgvuldige en gezamenlijke aanpak. Daar hebben we veel aandacht voor.

3. Wat hebben wij tot nu toe gedaan?

De afgelopen maanden hebben wij intensieve gesprekken gevoerd met aanbieders, een consultatieronde met stakeholders uitgevoerd en de Kinderrechtentoets. Ook hebben wij in drie informatiesessies de Adviesgroep Sociaal Domein gemeente Groningen (ASDG) meegenomen in de ontwikkeling. De ASDG zal vanuit haar formele adviesrol advies uitbrengen aan ons college over het Implementatieplan.

Consultatieronde stakeholders

In maart van dit jaar hebben wij een Routekaart consultatieronde SAMEN. vastgesteld, met een plan voor de consultatieronde met stakeholders. Wij hebben u hierover bij brief van 16 maart 2022 (kenmerk 121389-2022) geïnformeerd.

Wij hebben vanaf maart gesproken met een breed scala aan stakeholders, van cliënt-vertegenwoordigers, ervaringsdeskundigen, gebruikers van ondersteuning vanuit WIJ

Groningen en huisartsen tot vertegenwoordigers vanuit het onderwijs (Samenwerkingsverbanden passend onderwijs, IB-netwerken) en Gecertificeerde Instellingen. Daarnaast hebben wij op de ontwikkelrichting en onze plannen laten reflecteren door deskundigen van de Rijksuniversiteit Groningen en Hanzehogeschool. Voor een volledige lijst van stakeholders en de impressie van de gesprekken verwijzen wij u graag naar bijlage 1².

Er valt een aantal grote lijnen uit de gesprekken te destilleren. Wij beschrijven hier in het kort de inhoud van de gesprekken:

- Hoofdpijn: de ontwikkelrichting van de basisjeugdhulp in onze gemeente past in het landelijke beleid. In de Kamerbrief van 13 mei 2022 over de hervormingen jeugdhulp doet de Minister hierover ook uitspraken. De meeste stakeholders die wij hebben gesproken, herkennen deze lijn en onderschrijven deze ook;
- De meeste ouders zijn prima in staat regie over hun eigen situatie te voeren. Soms lukt dat ook niet; in dat geval is ook bij de regie van het gezin ondersteuning nodig;
- Het moet mogelijk blijven om bij zwaardere problematiek direct specialistische hulp toe te voegen;
- Daarnaast wordt aangegeven dat de uitvoering van hulp en casusregie soms persoonsafhankelijk is, en minder afhankelijk van functie en opleidingsniveau;
- Bij de vorming van SAMEN. moet structureel ingezet worden op deskundigheid en expertise aan de voorkant (Triagemodel, opleidingsniveau), en duidelijkheid zijn over rollen en taken. Deze thema's zijn ook onderdeel van de huidige werkwijze van WIJ Groningen;
- De Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG) is een belangrijke sleutel tot (de nieuwe verwijsroute voor) de huisartsen;
- Tevens wordt door alle stakeholders het belang van communicatie en eenvoudig op- en afschalen benadrukt;
- Algemeen wordt gedeeld dat afstemming en taakverdeling van SAMEN., met het onderwijs noodzakelijk is. School moet altijd actief betrokken zijn. Geadviseerd wordt voor het onderwijs een apart traject in te richten en dit te faseren.

Gesprekken met de aanbieders

Vanaf de informatiebijeenkomst met stakeholders en aanbieders op 11 november 2021 hebben wij gesprekken gevoerd met circa 35 aanbieders die direct worden geraakt door de vorming van SAMEN. Met deze gesprekken hebben wij een vervolg gegeven aan de toezegging op de informatiebijeenkomst. Resterende vragen zijn zoveel mogelijk beantwoord en we hebben het verdiepende gesprek gevoerd over de gevolgen voor de specifieke aanbieders. Ook zijn er onderwerpen opgehaald die verder moeten worden uitgewerkt.

De meeste gesprekken verliepen positief, met kritische kanttekeningen. De meeste aanbieders hebben begrip voor de ingezette beweging en willen meedenken in de doorontwikkeling en over wat deze beweging voor de inwoners van de gemeente Groningen, het personeel bij de aanbieders en de eigen organisatie gaat betekenen. Een aantal aanbieders heeft zorgen en bedenkingen over de concrete uitwerking van SAMEN. en heeft ook zorgen over de kwaliteit die nodig is binnen SAMEN. Een aantal

² De meest recente versie van de impressie vindt u op de website www.gemeente.groningen.nl/doorontwikkeling-jeugdhulp.

Volgvel 3

aanbieders verliest markt en omzet en vraagt aandacht voor de personele en juridische consequenties. Deze aandachtspunten nemen wij mee in het Implementatieplan. Voor het overall verslag van de gesprekken met de aanbieders verwijzen wij u graag naar bijlage 2.

Kinderrechtentoets

De Kinderrechtentoets³ is een toetsingsinstrument om bij individuele beslissingen over kinderen te beoordelen of voldoende recht gedaan is aan de belangen van het kind. Het is daarmee minder geschikt om (voorgenomen) beleid te toetsen. Het instrument is ontwikkeld door de Kinderombudsman. Wij hebben hierover overleg gevoerd met de Kinderombudsman, waarbij wij, mede gegeven de beperkte tijd, hebben besloten om de Kinderrechtentoets uit te voeren in twee fasen. Fase 1 is een ambtelijke scan van het SAMEN.-plan aan de hand van het toetsingsinstrument; fase 2 is het gesprek met kinderen en jongeren over het plan en wat de uitwerking daarvan voor hen betekent. Fase 2 zullen wij na de zomer 2022 uitvoeren. Het verslag van de Kinderrechtentoets is bij deze brief gevoegd als bijlage 3.

Het algemene basisdoel van SAMEN. is hulp en ondersteuning te bieden dichtbij kinderen en gezinnen, met vaste gezichten en zonder (administratieve) belemmeringen. De leefwereld is het startpunt van de hulp. Het belang van het individuele kind moet altijd zwaar wegen bij de hulp vanuit SAMEN., kinderen moeten zelf gehoord en betrokken zijn. De personeelssamenstelling van SAMEN. moet divers zijn en het methodisch kader moet uitgaan van en oog hebben voor de gehele context. Altijd is het onderwijs betrokken, het uitgangspunt bij de hulp vanuit SAMEN. is (blijvende) onderwijsdeelname.

Onze conclusie op basis van fase 1 is dat de ambitie en doelen van SAMEN. tegemoet komen aan de belangen van individuele kinderen en daarmee voldoet aan de eisen van de Kinderrechtentoets. Wij nemen het belang van kinderen op in de opdracht van SAMEN. De resultaten van fase 1 nemen we op in het Implementatieplan.

Fase 2, de gesprekken met kinderen en jongeren, zullen wij na de zomer in overleg met de Kinderombudsman en in nauwe samenwerking met WIJ Groningen oppakken.

4. Implementatieplan SAMEN.

Op dit moment wordt door WIJ Groningen en aan gemeentelijke kant hard gewerkt aan de concretisering en realisatie van SAMEN. met als doel dat SAMEN. op 1 januari 2023 fasegewijs kan starten. Wij leggen het Implementatieplan in september ter informatie aan u voor.

In dit Implementatieplan beschrijven wij hoe wij vanuit de gedeelde verantwoordelijkheid, gezamenlijk invulling geven aan de organisatie van SAMEN., mede vanuit de adviezen van BMC. In het Implementatieplan komen aan de orde de veranderopgave, de opdracht aan WIJ Groningen, hoe we omgaan met verwijzers zoals de huisartsen en de Gecertificeerde Instellingen, het financiële kader, een businesscase, de governance en de wijze waarop wij vanuit onze rol en verantwoordelijkheid gezamenlijk SAMEN. vormgeven.

³ <https://www.kinderombudsman.nl/toolkit-beste-besluit>

5. Financiering

Onderdeel van het Implementatieplan is zoals gezegd ook de financiering van SAMEN., zowel de afspraken ten aanzien van de structurele financiering als de voorinvesteringen die noodzakelijk zijn om SAMEN. mogelijk te maken. Via de dagmail hebben wij u op 10 mei 2022 geïnformeerd over de aard en de omvang van de voorinvesteringen die noodzakelijk zijn in de periode 1 januari – 1 juli 2022. De totale voorinvesteringen worden verwerkt in een businesscase voor SAMEN. die onderdeel is van het Implementatieplan. De noodzakelijke budgettaire voorstellen worden dan ook ter besluitvorming aan u voorgelegd.

6. Samenhang met Kamerbrief hervormingen jeugdzorg 13 mei 2022⁴

In de beweging die wij nu maken worden wij gesteund door de Kamerbrief Hervormingen jeugdzorg van 13 mei 2022. Ten behoeve van de Hervormingsagenda Jeugd hebben het Rijk, de gemeenten (VNG), aanbieders, professionals en cliënten intensief samengewerkt om tot voorstellen te komen die moeten leiden tot een kwalitatieve verbetering van de jeugdzorg en een vermindering van uitgaven voor jeugdzorg. Deze Hervormingsagenda zal naar verwachting in het najaar van 2022 gereed zijn. De inhoud van de voorstellen voor de Hervormingsagenda zien wij terug in de Kamerbrief Hervormingen jeugdzorg. In de Hervormingsagenda wordt ingezet op minder marktwerking, de ontwikkeling van stevige lokale jeugdteams die zelf ook ondersteuning bieden aan gezinnen, een beperking van het aantal jeugdhulpaanbieders alsmede een afbakening van de reikwijdte van de jeugdhulpplicht.

Belangrijke uitwerkingpunten uit de Kamerbrief die wij meenemen in de ontwikkeling van SAMEN. zijn de versterking van het normale leven en de sociale en pedagogische basis, nadruk op het normaliseren van problematiek en inzet van het eigen netwerk, een integrale gezinsgerichte aanpak waarbij ook andere levensterreinen worden betrokken zoals huisvesting, schulden, GGz-problematiek en armoede, een sterke toegang met deskundigheid aan de voorkant en een sterke triage. Als professionele hulp nodig is, moeten ouders hiervoor in eerste instantie laagdrempelig en dichtbij huis terecht kunnen. Daarvoor zijn stevige lokale teams nodig met voldoende kennis en expertise, die goed kijken wat nodig is en lichte jeugdhulp zoveel mogelijk zelf leveren.

De Minister benoemt in de Kamerbrief ook de reikwijdte van de jeugdhulpplicht en daarmee de afbakening van de jeugdhulp met wat gebruikelijk is dat ouders zelf doen in de hulp en ondersteuning aan hun kinderen. Wij hebben hiervoor al eerder, als ondersteuning en leidraad voor de jeugdconsulenten van WIJ Groningen in het gesprek met ouders daarover, een richtlijn opgesteld. Deze Richtlijn gebruikelijke hulp jeugd⁵ is een toetsingskader voor wat van ouders zelf verwacht mag worden. De richtlijn wordt op dit moment wetenschappelijk getoetst door de Rijksuniversiteit Groningen; aan de hand van de uitkomst daarvan zullen wij deze aanscherpen en verbeteren. Dit is ondersteunend aan de transformatie en de nieuwe werkwijze.

7. Samenhang met Regiovisie en ontwikkelafels

Afgelopen maanden hebben wij samen met de andere gemeenten in onze jeugdhulpregio en de ketenpartners aan ontwikkelafels met elkaar gekeken wat er nodig is om de

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/05/13/kamerbrief-hervormingen-jeugdzorg>

⁵ Richtlijn gebruikelijke hulp jeugd, vastgesteld door ons college in december 2020 als bijlage bij de Nadere regels jeugdhulp, <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR645127>

Volgvel 5

Regiovisie te verfijnen en waar nodig aan te scherpen. Samen met de ketenpartners is onder de noemer: ‘de juiste zorg op de juiste plek op het juiste moment door de juiste hulpverlener’ gekeken wat hiervoor nodig is om dit in de samenwerking te realiseren.

Wij zullen u binnenkort nader informeren over de opbrengsten van deze ontwikkeltafels en de vervolgstappen die nodig zijn. De gemeenteraden in de regio zullen hierover door hun colleges op gelijksoortige wijze worden geïnformeerd.

8. Planning en vervolgtraject

De planning van de besluitvorming zoals wij die in december 2021 voorzagen – een implementatieplan dat we voor de zomer aan u zouden kunnen voorleggen – hebben wij aangepast aan de huidige stand van zaken. Wij verwachten op 28 september het Implementatieplan ter informatie aan uw raad voor te kunnen leggen, met daarbij een raadsvoorstel voor de voorinvesteringen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.